

ליקוטי בן לאשרי

מתוך ספר בן לאשרי ברכה משולשלת

מהג"ר יצחק הכהן הוברמן זצ"ל - "הצדיק מרעננה"

פרשת וישלח תשפ"ב

מצפה שיהיה לו ממנו איזה שום תועלת הרי זה לשוא כי אין בו ממש. וסיפרה לנו תורה הקדושה ששלח יעקב מלאכים שיושיעוהו מצרת עשו, על זה פירש רש"י מלאכים ממש, שאותן המלאכים שעשה יעקב במצוותיו, היה בהם ממש (עמ' תצג) ויכלו לעזור לו:

רמז. וישלח, צירוף, ויישלח. רומז לאומרים ז"ל (ב"ר עו ח, הובא ברש"י להלן כב) בפסוק ותעבור המנחה על פניו, אף הוא שרוי בכעס שהוצרך לכל זה. וזה שרמז הכתוב כאן, וי היה ליעקב שחצטער על זה, שלח, שהוכרח לשלוח מנחה לעשו: (עמ' תצד)

רמז. עם לבן גרתי, ב' במסורה הכא, ואיך אויה לי כי גרתי משך. יש לפרש רמיזת המסורה דמשך, ראשי תיבות שם כבוד מלכותו. והנה רש"י ז"ל פירש גרתי לא נעשיתי שר וחשוב על ידי הבכורה והברכה, דאינו חפץ כלל בשררות. ואם תאמר אם כן למה מסר נפשו עליהם כל כך להשיגם, על זה השיבו דאם היה אצלך אויה לי כי גרתי משך, שכונה הקדושה היתה אז כגר באין מזכיר שם כבודו יתברך, על כן הוכרחתי ליקחם ממך: (עמ' תק)

דרוש. עם לבן גרתי, פירש רש"י ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים. יש לפרש בהקדם דברי המפרשים מדוע לא הלך עשו אל לבן

דרוש. אל עשו אחיו, הקשו המפרשים דלכאורה תיבת אחיו כמיותר, דמי לא ידע שאח עשו ליעקב. ויש לומר על פי דברי המפרשים (ראה בראשית רבה פע"ו. ב. דברים רבה פ"א, טו) שעשו נתגאה על יעקב במצות כיבוד אביו שקיים, על כן רמז לו יעקב שגם בזה אחיו הוא. דבאמת גם עשו לא עשה יותר מיעקב דהרי היה בשעיר לא בארץ ישראל, ועל כן נזדרז יעקב אבינו ע"ה לשלוח השלוחים ארצה שעיר שדה אדום שעשו נמצא שם, ואיך מקיים כיבוד והלא אביו בחברון היה. אלא על כרחך שכל כיבודו היה כדי לרמות את אביו ושאר בני אדם, ולא כיבוד אמיתי: (עמ' תצב)

דרוש. וישלח יעקב מלאכים, פירש רש"י מלאכים ממש, המפרשים תמהו על תיבת ממש, להבין הכוונה. ונראה לעניות דעתי דאמר רז"ל (אבות ד, יג) העושה מצוה אחת קונה ובורא לו סניגור, מלאך מליץ. והנה כמו שאנחנו רואים בגשמיות שאם אשה חושבת ומסתכלת בהריונה באיזה דבר, יכול העובר להיות נדמה, ולא שוה להוריו וממילא אין לו ממנו נחת רוח. כמו כן במלאך הרוחני הנברא על ידי מצות האדם שאם עשה המצוה בלי חיות, אלא כמצות אנשים מלומדה או לשם פניה, אז נעשה המלאך הנברא מזאת המצוה נדמה או בעל מום באיזה אבר, ואם האדם

סוד. וישלח יעקב מלאכים אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום, דקדקו המפרשים על הכפל, עשו אחיו, ארצה שעיר, שדה אדום. גם על רז"ל (ב"ר עה ד, הובאו דבריהם ברש"י) מלאכים ממש, למה הוצרך להטריח מלאכים. ונראה לומר דיעקב אבינו ע"ה שלח ב' שליחיות, שליחות אחת לעשו הגשמי, ששלח לו עם לבן גרתי ולא נתקיימה בי ברכת אבי (כברש"י כאן), ומקומו ארצה שעיר. ושליחות שניה לשר של עשו, הוא הס"מ (תנחומא וישלח, ח. זהר ח"ב קסג, ב), ואליו שלח מלאכים ממש שנבראו מתרי"ג מצוות שקיים (כברש"י כאן), ומקומו שדה אדום. (עמ' תצא)

דרוש. וישלח יעקב מלאכים, פירש רש"י ממש. יש לדקדק מה הוקשה לו, ומה תירץ בזה. ויש לומר דתיבת מלאכים לכאורה כמיותר, דאנו מבינים וישלח פירוש שלוחים. ועל כן תירץ רש"י דכוונת תורה הקדושה להודיע שלא לבד השלוחים הגשמיים מוליכי המנחה לעשו הגשמי, אלא גם לשר שלו. ואלו כמובן לא שייך לשלוח אלא מלאכים ממש (ראה רבינו בחיי כאן). אבל מה היה השילוח לרצותו, על זה פירש רש"י מלאכים "ממש", דהנה עשו, גימטריה שע"ו, וד' מאות איש שעמו סך הכל ש"פ, כמו הגימטריה של תיבת ממש. (עמ' תצב)

"הנני מוסר עוד מודעה שהחלטתי להתפלל בל"נ בכל יום על כל אלה שיעיינו בספר ויגידו בשמי דברי תורה לאחרים שיושעו מכל צרה שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב" – רבינו בספרו חלק א'

ליקוטי בן לאשרי

מתוך ספר בן לאשרי ברכה משולשלת

מהג"ר יצחק הכהן הוברמן זצ"ל - "הצדיק מרעננה"

כן, וכמסופר על הרב הקדוש מחבר ספר לשון הזהב שהיה אב"ד בליז'ענסק בזמן שגר בה הרבי ר' אלימלך זי"ע, ופעם אחת היה ראש השנה ערב שבת ונמשך עיונו בדרשה שרצה להגיד, עד שהרבי ר' אלימלך כבר חזר מהנהר מאמירת תשליך, ושאל העומדים שם באיזה מקום עמד הרבי רבי אלימלך באמירת תשליך הראוהו ושאלוהו מה נפקא מיניה במקום, השיבם בטח שם מונחים העבירות שהשליך הרבי רבי אלימלך, אגביהם אני ויהיו אצלי מצוות: (עמ' תקה)

דרוש. ויצר לו, פירש רש"י שמא יהרוג אחרים. הקשה המזרחי למה נתירא יעקב שמא יהרוג את עשו, הלא הוא רודף ומותר להרגו. ויש לומר דבאמת מזה לא פחד, דהרי אמרו רז"ל (תנחומא בפסוק, הובאו דבריהם ברש"י) שהכין את עצמו לג' דברים, ואחד מהם למלחמה, ואמר והיה המחנה הנשאר לפליטה, פירש רש"י כי אלחם עמו, ובטח בה' שהוא ינצח את עשו. אבל פחדו היה מנבואת אמו שאמרה (לעיל כז, מה) למה אשכל גם שניכם יום אחד, ואם כן אפילו ינצח יעקב ויהרוג לעשו, ימות יעקב גם הוא בזה היום, וכאומרם ז"ל (סוטה יג, א) דכשבאו לקבור את יעקב, נטל חושים בן דן מקל והרג את עשו, ונפל ראשו בין רגליו של יעקב ונקבר עמו²: (עמ' תקה)

דרוש. (לב, ה) ויירא יעקב מאד ויצר לו, המפרשים תמהים אחר כל ההבטחת בחלום הסולם בהילוכו לבית לבן ועתה בשובו מבית לבן מה היה ליעקב אבינו ע"ה פחד ומורא כל כך חזק. ודרשו רז"ל (הובאו דבריהם ברש"י) שמא נתלכלך בחטא ועל זה הקשה האברבנאל אם אחר כל העשרים שנה שהיה בבית לבן המלא כשוף לא נתלכלך בחטא הגורם ביטול ההבטחה, שהרי הבטיחו עתה עוד הפעם, איך היה ירא באלו הז' ימים לחטא גדול שיבטל ההבטחה. ויש לומר על פי מה שכתבתי בעזרת השם יתברך בפרשת וישב יעקב בארץ מגורי אביו, שזה שאלה ותשובה, דהשאלה וישב יעקב הלא כבר שינה ה' שמו לטובה ישראל, ולמה קראו שוב יעקב. ותירוץ בארץ מגורי אביו, אמת כל זמן שהיה בבית הטומאה דלבן או על הדרך בשכם וכיוצא בזה, נראה לצדיק גמור שמתאים לו השם ישראל אבל עתה כשבא לבית יצחק אביו צדיק הדור, חזר שוב לשמו הראשון יעקב: **וכן** נראה דבהתקרבו לבית אביו פחד שמא נפקד פנקסו, ונגד אור המביהיק הזה נראה כתם היותר דק, וכמבואר במדרש בראשית רבה (פע"ו, ב) שאמר יעקב תאמר שבא עלי עשו מכח זכות ארץ ישראל שעשו היה גר בה, או זכות כיבוד אב ואם שעשו השתדל בהם. ואף על גב שעל פי דין היה פטור דהרי אביו ואמו שלחוהו לישא אשה, מכל מקום צדיק כיעקב היה מפחד מחטא כזה גם

להרוג שם את יעקב, כמו שמצינו כשברח יעקב מלבן הודיע לבן לעשו שיצא להלחם עמו (כמו שהובא בספר הישר). ויש לומר שהתנחם עשו במה שהלך יעקב אצל לבן דוקא, שהיה מפורסם ברשעו (ראה זהר ח"א קסו, ב), וחשב שיעקב ילמוד ממעשיו הרעים. כדכתיב (תהלים קו, לה) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם. ובפרט בהיותו עבד ונכנע ללבן, אשר אז יקויים (לעיל כז, מ) והיה כאשר תריד. וזה שאמר יעקב עם לבן גרתי, אמת שהייתי רק גר, וגם אצל לבן המפורסם ברשעו. אבל אם תחשוב שלמדתי ממעשיו הרעים, טועה אתה כי תרי"ג מצוות שמרת¹: (עמ' תקא)

דרוש. ויהי לי, הקשה באהל יעקב דויהי משמע הויה חדשה. ויש לומר על פי מה שכתוב בספרים הקדושים (זהר ח"א קסו, א. וז"ב סד, ב. מגלה עמוקות ויצא) דעשו קליפת שור, כעס. וישמעאל חמור, ניאוף, עם הדומה לחמור. ועשו התחתן עם ישמעאל כדי לבוא בכח שתי קליפות אלה על יעקב אבינו ע"ה. זהו ששלח יעקב אבינו ע"ה להודיעו ויהי לי, גם כן הויה חדשה מה שביררתי אותן שתי בחינות אצל לבן, שור, זה משיח בן יוסף, וחמור, משיח בן דוד עני ורוכב על חמור כמבואר במדרש (תנחומא וישלח, א): (עמ' תקג)

¹ עיין פני דוד פרשת ויצא אות כ', הובא לקמן עמ' תקג בדרוש ד"ה ויהי לי שור.

² כן פירש המהרי"ל דיסקין

"הנני מוסר עוד מודעה שהחלטתי להתפלל בל"נ בכל יום על כל אלה שיעיינו בספר ויגידו בשמי דברי תורה לאחרים שיושעו מכל צרה שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב" – רבינו בספרו חלק א'